Minna Sneck
Neuvotteleva virkamies
Valtiovarainministeriö
4.10.2023

Asia: E 34/2023 vp: Valtioneuvoston E-kirje eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yrityksiä koskevista Euroopan unionin työmarkkinatilastoista ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 530/1999 sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 450/2003 ja (EY) N:o 453/2008 kumoamisesta

Yrityksiä koskevat työmarkkinatilastot ovat virallisia tilastoja, jotka kuvaavat yritysten toimintaa suhteessa työmarkkinoihin. Asetusehdotuksen kattamat alat liittyvät pääasiassa työvoimakustannusten tasoon, koostumukseen ja kehitykseen, palkkojen jakautumiseen ja rakenteeseen (mukaan lukien sukupuolten väliset palkkaerot) sekä avoimia työpaikkoja koskeviin tilastoihin. Näiden tilastojen tuottamista, kehittämistä ja jakelua säätelee tällä hetkellä kolme asetusta: (EY) N:o 530/1999 ansioita ja työvoimakustannuksia koskevat rakennetilastot, (EY) N:o 450/2003 työvoimakustannusindeksi ja (EY) N:o 453/2008 avoimia työpaikkoja koskevat tilastot. Asetusehdotuksella luotaisiin yhteinen oikeudellinen puite unionin yrityksiä koskevien työmarkkinatilastojen kehittämiselle, tuottamiselle ja jakelulle. Tilastoja olisi laadittava ja toimitettava komissioon (Eurostatiin) kolmesta aihealueesta palkat (palkkarakenne ja sukupuolten väliset palkkaerot), työvoimakustannukset (työvoimakustannusten rakenne ja työvoimakustannusindeksi) sekä työvoiman kysyntä (avoimet työpaikat).

Suomessa näiden tilastojen laadinnasta vastaa Tilastokeskus.

Asetusehdotuksella pyritään varmistamaan Euroopan yrityksiä koskevien työmarkkinatilastojen laatu ja vertailukelpoisuus, kun tilastot tuotetaan samojen periaatteiden mukaisesti kaikissa jäsenvaltioissa. Tavoitteena olisi myös varmistaa, että näiden tilastojen relevanssi säilyisi korkealla tasolla ja käyttäjien tietotarpeisiin voitaisiin vastata joustavasti.

EU:n poliittisten aihealueiden kehittyessä niiden seuranta edellyttää kattavampia ja tarkempia indikaattoreita. Tilastojen käyttäjien mukaan useat yrityksiä koskevat työmarkkinatilastot eivät kata riittävästi julkista sektoria (tai sen osia) ja mikroyrityksiä. Lisäksi sukupuolten välisen palkkatasa-arvon seurantaa hankaloitti tietojen puuttuminen osasta jäsenvaltioita.

Uudella asetuksella laajennettaisiin tilastot kattamaan lähes kaikki talouden sektorit ja yritysten kokoluokat. Lisäksi luotaisiin oikeudellinen velvoite tuottaa sukupuolten välinen palkkaerotilasto vuosittain. Tarkoituksena on myös parantaa joidenkin tilastojen ajantasaisuutta (esimerkiksi

työvoimakustannusindeksi) ja korjata joitakin tietopuutteita (esimerkiksi tehtyjen työtuntien lukumäärä). Asetuksen soveltaminen alkaisi 1.1.2026.

Asetuksella ei ole vaikutuksia kansalliseen lainsäädäntöön. Kansallista tilastotointa säätelee Tilastolaki (280/2004).

Asetusehdotuksen taloudelliset vaikutukset

Asetusehdotus aiheuttaisi yrityksiä koskevien työmarkkinatilastojen kehittämistä Suomessa. Palkkarakennetilastoon ja työvoimakustannusindeksiin tulisi sisällyttää vähintään yhden työntekijän työnantajayksiköt, kun nykyisin kokorajavaatimus on vähintään 10 työntekijää. Lisäksi palkkarakennetilaston ja työvoimakustannusindeksin laatimista tulisi nopeuttaa, tuottaa eräitä uusia indeksejä ja laajentaa laaturaportointia.

Tilastokeskus arvioi investointikustannusten olevan 180 000 euroa ja juoksevien kustannusten 20 000 euroa vuodessa.

Asetusehdotus siirtäisi säädösvaltaa komissiolle täydentää asetusta tapauskohtaisilla tiedoilla. Muutosten kustannusvaikutuksia ei pystytä arvioimaan tässä vaiheessa.

Tulevat täytäntöönpanoasetukset edellyttävät vähintään 120 000 investointia ja 10 000 euron juoksevia lisäkustannuksia vuodessa.

Asetusehdotuksen mukaan kansallisille tilastolaitoksille voitaisiin myöntää rahoitustukea asetuksen mukaisten tilastojen kehittämiseen. Unionin rahoitusosuus olisi enintään 90 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista. Tilastokeskus on jo hakenut komissiolta rahoitusavustusta.

Komission mukaan EU-tasolla ehdotus voidaan rahoittaa kokonaan kohdentamalla menoja uudelleen monivuotisen rahoituskehyksen kyseisen otsakkeen sisällä.

Suomen kanta

Suomi kannattaa asetuksen säätämistä, jotta yrityksiä koskevia työmarkkinatilastoja voitaisiin kehittää ja yhtenäistää sekä samalla tarjota laadukkaampia tilastoja unionin ja kansallisen päätöksenteon tietotarpeisiin. Asetuksen keskeiset tavoitteet ovat kannatettavia. Myös vuosittain edellytettävän sukupuolten välisen palkkaerotilaston sääntely on kannatettavaa.

Suomi pitää tärkeänä, että jäsenvaltiot voivat käyttää tilastojen tuottamisessa tietolähteenä myös laatuvaatimukset täyttäviä tilastollisia

menetelmiä, jotta yrityksiin kohdistuva tiedonantorasitus voitaisiin pitää mahdollisimman matalana.

Suomi katsoo, että mahdollisten lisäkustannusten ja tiedonantorasitteen kontrolloimiseksi joitakin asetusehdotuksen velvoitteita sekä ehdotettuja komission oikeuksia täydentää tai muuttaa asetusta tulisi rajata tarkemmin.